

УПРАВЛІННЯ ВНУТРІШНІМ СЕРЕДОВИЩЕМ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто теоретичні та практичні аспекти управління внутрішнім середовищем виробничих підприємств в сучасних умовах. Розглянуто та систематизовано основні складові внутрішнього середовища виробничого підприємства. Наведено та проаналізовано зміст основних стратегій управління внутрішнім середовищем підприємства. Запропоновано структуру управління внутрішнім середовищем підприємства.

Ключові слова: підприємство, управління, внутрішнє середовище підприємства, зовнішнє середовище, організаційна структура управління, економічна ефективність тощо.

Abstract

The theoretical and practical aspects of managing the internal environment of production enterprises in modern conditions are considered. The main components of the internal environment of a production enterprise are considered and systematized. The content of the main strategies for managing the internal environment of an enterprise is presented and analyzed. The structure of managing the internal environment of an enterprise is proposed.

Key words enterprise, management, internal environment of the enterprise, external environment, organizational structure of management, economic efficiency, etc.

Економічна ефективність діяльності будь-якого виробничого підприємства значною мірою визначається здатністю його внутрішнього середовища швидко пристосовуватися до змін у зовнішньому середовищі, яке постійно змінюється і що важливо, це середовище часто може бути несприятливим для подальшого розвитку підприємства. Тому на виробничих підприємствах створюють систему управління внутрішнім середовищем цих підприємств, яка має приймати на себе всі виклики зовнішнього середовища, аналізувати їх та розробляти і впроваджувати ефективні заходи щодо нейтралізації впливу нестабільних та несприятливих факторів зовнішнього середовища.

Як відомо, внутрішнє середовище виробничого підприємства – це складна сукупність взаємопов'язаних та взаємозалежних складових, які безпосередньо беруть участь у процесі виробництва продукції, формують кінцеві результати діяльності підприємства, потребують постійного контролю, аналізування і управління менеджерами підприємства.

Зазвичай внутрішнє середовище виробничого підприємства складається з двох основних частин: рухомої (більш мобільної) та сталої (більш стабільної). Якщо мобільну складову внутрішнього середовища можна більш-менш легко і швидко удосконалити реалізацією відповідних управлінських рішень, то удосконалення (або коригування) сталої складової частини виробничого середовища підсистеми вимагає значно більших витрат часу та фінансових і матеріальних ресурсів.

В нинішніх умовах за своєю сутністю доцільно виокремити такі умовно-мобільні складові, як: а) цілі та завдання діяльності підприємства; б) організаційну структуру управління підприємством; в) персонал (кадри) підприємства; д) стан та рівень організаційної культури на підприємстві тощо. Виокремлені складові внутрішнього середовища безпосередньо впливають на результати діяльності підприємства. Комбінація цих складових та взаємозв'язки між ними формують певну підсистему внутрішнього середовища підприємства: виробничу, фінансову, кадрову, соціальну, інноваційну тощо. Якщо вплив зовнішнього середовища на підприємство буде негативним, то внутрішнє середовище підприємства повинно зменшити негативні наслідки цього впливу, а якщо вплив зовнішнього середовища буде сприятливим (позитивним), то якомога ефективніше скористатися можливостями, що відкриваються (очікувано чи несподівано).

Оскільки в Україні сучасне зовнішнє середовище, в якому функціонують виробничі підприємства, є складним і нестабільним, то важливим є розроблення та реалізація на підприємстві дієвих виробничих стратегій розвитку. Це пояснюється багатьма причинами: продовженням військових дій на території України; глобалізацією світової економіки; загостренням конкурентної боротьби на всіх ринках світу; масовим переходом працівників деяких спеціальностей на віддалену роботу, широкомасштаб-

ною діджиталізацією ручних трудових процесів; вимушеною зміною місця локалізації підприємств; порушенням логістичних маршрутів, мобілізацією частини трудового колективу підприємства тощо.

Серед існуючих стратегічних альтернатив управління внутрішнім середовищем підприємства в сучасних умовах доцільно виокремити: швидке пристосування внутрішнього середовища підприємства до змін зовнішнього середовища; створення гнучких організаційних структур управління з високим рівнем децентралізації управління; розробка заходів, які можуть дати відповідь на питання: «Що потрібно робити сьогодні, щоб досягти успіху у майбутньому»; постійна модифікація виробництва; досягнення розумного співвідношення між величиною попиту на продукцію підприємства і величиною очікуваного прибутку; постійне підвищення якості продукції та її оновлення тощо.

На підставі проведених досліджень було розроблено організаційну структуру управління внутрішнім середовищем виробничого підприємства, вигляд якої наведено на рис. 1.

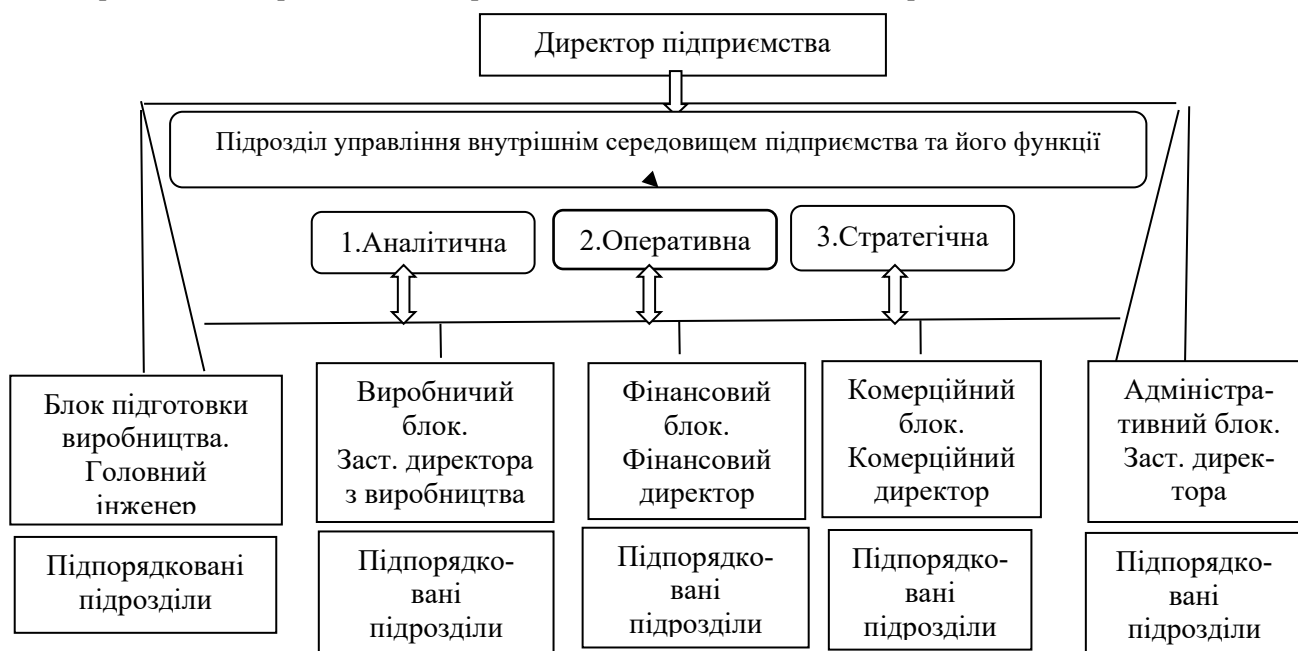

Рисунок 1 – Пропонована організаційна структура управління внутрішнім середовищем виробничого підприємства в сучасних умовах

Пропонована організаційна структура управління внутрішнім середовищем виробничого підприємства, на наше переконання, позитивно вплине на всі інші сторони діяльності підприємства, включаючи підвищення конкурентоспроможності підприємства та його продукції; покращення ділового іміджу підприємства, зростання ефективності діяльності тощо. Ці питання завжди будуть важливими для виробничих підприємств, особливо в умовах поглиблення світових глобалізаційних процесів, наростання економічної нестабільності тощо, тому що лише ті підприємства можуть функціонувати на ринку тривалий час, якщо вони дбають про високу ефективність свого внутрішнього середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Козловський В.О., Коцюбинська О.М. COVID-19 та його вплив на стан зовнішнього середовища, в якому працюють сучасні підприємства. Електронний ресурс] / В. О. Козловський // Матеріали І науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 2021. Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2021/paper/view/12510/10444>.

1. Козловський В.О., Маковійчук В.Ю. Управління внутрішнім середовищем підприємства в сучасних умовах Електронний ресурс] / В. О. Козловський // Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи «МН-2025». Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2025/paper/viewFile/22222/18387> .

Козловський Володимир Олександрович – к.е.н., доцент, професор кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: v@vin.ua.

Kozlovskiy Volodymyr Oleksandrovych – Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsya, e-mail: v@vin.ua or Kozlovskiy.vk.vntu.edu.ua